

Віктор ШЕВЧЕНКО

ВИХОВАННЯ ПРАЦЕЛЮБНОСТІ ТА АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Процес виховання особистості є дуже складним. Необхідно розглядати безліч факторів, які впливають на розвиток інтелекту, характеру, любові до праці. Одним з напрямів педагогіки миру є виховання любові до Батьківщини, виховання доброти, виховання працелюбності. Розглянемо важливість даної проблематики.

Нова система освіти включає в себе розробку та впровадження інноваційних технологій, які є цікавими для учнів та формують пізнавальну активність. Для старшокласників характерний розвиток пізнавальних та творчих здібностей, становлення наукового світогляду, відбувається професійне самовизначення особистості. При участі в науково-дослідницьких проектах, як МАН, олімпіадах, учні пізнають свої наукові, інтелектуальні та творчі можливості, формується пізнавальна активність учня, відбувається прагнення до вивчення нового. Часто, участь в таких заходах дає можливість учню краще пізнати свої сильні сторони, зацікавлення, а часто навіть і допоможе з професійним самовизначенням. Саме тому, старшокласників залучають до участі, де відбувається співпраця з науковими установами і вищими навчальними закладами.

Творча активність – створення характеру, що включає в себе інтелектуальні, емоційні та певні специфічні властивості, під час якого творчість застосовується в різних сферах діяльності. Творча активність відбувається поступово, що відображається у кількісних, якісних перетвореннях особистості як єдиної системи і передбачає розвиток її творчих здібностей та інтелекту на основі пробудження інтересу до творчості. Це відбувається за допомогою знання різних методів здобуття знань, формуванню стилю творчої поведінки.

Окрім загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій та ліцеїв, науково-дослідницькою діяльністю також займаються позашкільні навчальні заклади, що включають в себе розвиток учнів через творчість. Гуртки бувають різних напрямів, починаючи від гуртків наукового спрямування до еколого-натуралістичних, туристичних, художніх, театральних та ін. Вони створюють сприятливі умови для наукових досліджень та розвитку талановитих, здібних та обдарованих учнів[1]. Позашкільним навчальним закладам характерні наступні принципи навчання та виховання, які залучають учнів до експериментальних

досліджень та науково-дослідницької роботи. Наведемо нижче декілька даних принципів:

1.Науковість – зв'язок науки з життям, ознайомлення дітей з науковими проблемами, різними ідеями, фактами, відомими науковцями. Це забезпечує необхідне формування наукового світогляду.

2.Активність – Прояв активності в процесі засвоєння знань, умінь та навичок, успішне застосування на практиці.

3.Враховання індивідуального підходу – створення умов для успішного навчання і практичної діяльності кожного учня в процесі організації різних форм роботи з урахуванням вікових особливостей.

4.Синтез практичної та інтелектуальної діяльності – теоретичні знання, які здобули учні перетворюються в мотивацію, стимул рухатися далі, пізнавати нове та пізнавати основи людського буття. Для цього необхідно прикласти інтелектуальні зусилля, але це відкриває перспективи для розвитку та самовдосконалення.

5.Єдність свідомості та поведінки – формування свідомого ставлення до навчання, усвідомлення важливості праці для досягнення результату.

6.Суб'єкт-суб'єктна взаємодія – зв'язок вчителя та учня для досягнення результату[1].

Для здійснення мети необхідно мати мотивацію. Мотив спонукає нас до діяльності, а ціль – це як передбачуваний результат. Мотиваційно-цільовий складник передбачає формування мотивації поглиблення старшокласниками пізнавальних знань до різних професій і індивідуальні особливості й активізацію предметнопрактичної діяльності в майбутньому професійному напрямі, бачення себе в майбутній діяльності[2, с. 66-67].

Важливим є успішна реалізація здобутих теоретичних та практичних навичок в школі в професійній спрямованості[2, с. 67].

Можна стверджувати, що особистісно-діяльнісний підхід спонукає до працелюбності та вдосконалення зростаючої особистості, її професійної орієнтації, підбір форм і методів навчання, індивідуалізація навчального процесу[2, с. 115].

При впровадженні дослідницької діяльності в навчальному процесі, важливо враховувати мету і завдання. Мають розвиватися такі складові особистості, як працелюбність, уважність, акуратність, комунікативність, прагнення до саморозвитку. Формування у старшокласників професійних ідеалів на основі даного підходу включає високий рівень спрямованості, завдяки набутим навичкам, вмінням та знанням і досвіду, який учні здобувають завдяки конкретним ситуаціям, що дає змогу бути висококваліфікованим спеціалістом в майбутньому [2, с. 117].

Складною і важливою проблемою є виховання свідомої, активної зростаючої особистості, тому дана проблема є важливою та складною. В

навчальному процесі варто застосовувати як інноваційні, так і традиційні методи навчання [3, с. 9].

Учні беруть приклад з вчителя. Завдяки цьому, у молоді з'являються відчуття самоповаги, прагнення робити гарні вчинки, усвідомлення внутрішнього світу, власних інтересів, прагнень, ідеалів, емоцій та ін. Без знання психології не можна вести мову про вихованця як суб'єкта духовної діяльності, з якою відбувається особистісний розвиток. Основою свідомості виступає рефлексія. Осмислення своїх дій, вчинків, занурення в думки виконується під керівництвом педагога. Вчитель на уроці може використовувати бліц-опитування, під час якого учні активізують свою пам'ять та пригадують певні фрагменти з теорії. Це активізує мислення та систематизація результатів навчання [3, с. 10].

Моральне виховання – це формування якостей, емоцій, почуттів, навичок та принципів, участь у практичній діяльності завдяки школі, сім'ї, оточенню учня. Прикладами форм морального виховання можуть слугувати відкриті уроки, етичні бесіди, диспути, лекції, благодійні заходи, свята. Основними методами морального виховання є переконання, привчання, заохочення. «Переконання це готовність людини діяти відповідно до правил, не лише усвідомлення моральних принципів [4, с. 88].

Естетичне виховання відбувається під час праці, наприклад прибирання класу, догляду за тваринами. Учні люблять таку працю, де в результаті ми отримуємо щось незвичне та гарне. Впровадження естетичного виховання є в кожному шкільному предметі та відбувається на кожному уроці. Наприклад, при правильній вирішеній задачі, учень відчуває себе щасливим, що він сам розв'язав задачу без допомоги вчителя. Більш широко естетичне виховання наявне в таких предметах, як малювання, мистецтво, література, хімія, біологія [4, с. 96]. Отже, виховання активності та любові до праці є безперечно важливим процесом, для виконання якого треба враховувати вікові індивідуальні особливості учня, щоб прийти до бажаного результату.

Список використаних джерел

1. Гаврилук В.Ю. Формування творчої активності вихованців позашкільних навчальних закладів у процесі пошукової та науково-дослідницької діяльності.
URL:https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/1/statti/2gavrulyuk/2gavrulyuk.htm (Дата звернення: 03.11.2024).
2. Петренко М.В. Формування у старшокласників професійних ідеалів у процесі технологічної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2016. 295 с.
3. Чорна К.І. Виховання. Культури гідності старшокласників у позаурочній діяльності: [методичні рекомендації] / К.І. Чорна. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 72 с.

4. Лаппо В.В. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 384 с.

Дмитро СУМЦОВ

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Сучасна економіка перебуває у стані глибокої цифрової трансформації, що охоплює всі сфери діяльності – від фінансових операцій до управління бізнес-процесами. Майбутнім економістам необхідно бути підготовленими до аналітичної діяльності, роботи з різноманітними джерелами інформації в сучасному комп'ютерному середовищі та аналізу економічних задач із застосуванням передових інформаційних систем. Ця вимога обумовлена посиленням орієнтації професійної освіти на формування особистості, здатної функціонувати в режимі постійного підвищення рівня самоосвіти. Тому цифрова грамотність постає не лише загальнокультурною, а й ключовою професійною компетентністю студентів-майбутніх економістів, що забезпечує їхню готовність до роботи в умовах цифрового ринку праці. Відтак проблема професійної підготовки студентів-майбутніх економістів в умовах цифровізації виробничих процесів потребує подальшого поглибленого вивчення.

Проблематика розвитку цифрових компетентностей знайшла відображення у працях європейських експертів, зокрема в рамках концепції *DigComp Framework* (2022) [10], а також у дослідженнях українських науковців (І. Розман, А. Петрова [5]; О. Спірін, О. Овчарук [6], І. Тропіна [7] та ін.). У наукових розвідках підкреслюється, що цифрова грамотність є основою професійної діяльності сучасних фахівців різних галузей, включно з економічною сферою. Дослідники Р. Кубанов [2], Т. Прийдак, Л. Яловега, О. Лега, Т. Мисник, С. Зоря [3]; Л. Філіппова, Г. Тверезовська [8] наголошують, що майбутнім економістам необхідно бути підготовленими до аналітичної діяльності, роботи з різноманітними джерелами інформації в сучасному комп'ютерному середовищі та аналізу економічних задач із застосуванням передових інформаційних систем.

Метою дослідження є обґрунтування сутності цифрової грамотності як ключової професійної компетентності майбутніх економістів та визначення її структурних компонентів відповідно до вимог цифрової економіки.

Цифрова грамотність – це інтегральна характеристика особистості, що охоплює знання, уміння та ставлення, необхідні для ефективного використання цифрових технологій у професійній та соціальній діяльності. Її структура визначається міжнародними та національними рамками